

Sygn. akt VII U 1269/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 1 października 2019 r.

w Warszawie

sprawy (...) Sp. z o.o. w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

o ustalenie właściwego ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego – wydanie zaświadczenia o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego, mającym zastosowanie do osoby uprawnionej na formularzu A-1

z udziałem zainteresowanego V. C.

na skutek odwołania (...) Sp. z o.o. w W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 5 września 2018 r. znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. do wydania „Zaświadczenia o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego, mającym zastosowanie do osoby uprawnionej” na formularzu A-1 dla zainteresowanego V. C. w związku z zatrudnieniem go na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w W., za okres od dnia 03 września 2018r. do dnia 03 listopada 2018r.

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. na rzecz (...) Sp. z o.o. w W. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

W dniu 29 stycznia 2019 r. (data prezentaty w ZUS) (...)

z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (dalej jako „odwołująca się”, Spółka lub (...) Sp. z o.o.)” złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. z dnia 21 grudnia 2018 r., nr: (...). Odwołująca się spółka zaskarżyła powyższą decyzję w całości i wniosła o ustalenie przesłanek do wydania zaświadczenia o polskim ustawodawstwie, dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do V. C. (dalej również jako „zainteresowany” lub „ubezpieczony”) na okres od 3 września 2018 r. do 3 listopada 2018 r.

W uzasadnieniu odwołania Spółka wyjaśniła, że jako płatnik składek złożyła wniosek o wydanie zaświadczenia o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej na formularzu A1 dla V. C., obywatela Ukrainy. Na podstawie skarżonej decyzji organ rentowy, powołując się na art. 83b ust. 1 i art.

123 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300 ze zm.) oraz art. 219 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 60 ze zm.) i art. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr: (...) z dnia 24 listopada 2010 r. rozszerzającego rozporządzenie nr 883/2004 oraz rozporządzenia nr 987/2009 na obywateli państw trzecich, którzy nie są objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo, odmówił wydania przedmiotowego zaświadczenia. Jako przyczynę odmowy organ rentowy wskazał, że odwołująca się spółka nie przedstawiła dokumentu potwierdzającego rezydencję podatkową w Polsce.

Odnosząc się do uzasadnienia skarżonej decyzji odwołująca wskazała, że zgodnie z art. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 24 listopada 2010 r., rozporządzenie (WE) nr 883/2004 i rozporządzenie (WE) nr 987/2009 mają zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo, jak również do członków ich rodzin i osób pozostałych przy życiu po ich śmierci, pod warunkiem że zamieszkują oni legalnie na terytorium państwa członkowskiego i znajdują się w sytuacji, która pod każdym względem dotyczy więcej niż jednego państwa członkowskiego. Rozporządzenie nr 1231/2010 nie wskazuje kryteriów dla oceny spełnienia tej przesłanki. Oceny tej nie można dokonać także na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 987/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady, który służy określeniu „ośrodka interesów życiowych” - przesłanki służące ustaleniu ośrodka życiowego pracownika unormowane w tym przepisie powinny być brane pod uwagę jedynie między organami państw członkowskich i jedynie w przypadku zaistnienia między nimi sporu w tym temacie. Z kolei art. 1 ust. 3 lit. j) rozporządzenia nr: (...) WE nie posługuje się pojęciem „miejsce zamieszkania”, a normuje pojęcie „zamieszkanie” jako miejsce, gdzie osoba „zwykle przebywa”. Jak podała odwołująca oryginalna treść tego przepisu definiuje to pojęcie w wersji językowej niemieckiej ((...)) i angielskiej („habitualresidence”) jako zwykły pobyt. W ocenie odwołującej tym należało by się kierować przy ustalaniu, czy spełniona jest przesłanka „zamieszkania”, przy potwierdzeniu której można by badać, czy zamieszkanie jest legalne. Tymczasem, zdaniem skarżącej, organ rentowy utrzymuje, że do stwierdzenia, czy obywatel państwa trzeciego legalnie zamieszkuje w Polsce niezbędny jest m.in. dokument potwierdzający obowiązek podatkowy w Polsce (dokument potwierdzający rezydencję podatkową) wydany przez organ podatkowy, a taki dokument (tzw. certyfikat rezydencji), zgodnie z definicją zawartą w art. 5a pkt. 21 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, oznacza zaświadczenie o miejscu zamieszkania podatnika dla celów podatkowych wydane przez właściwy organ administracji podatkowej państwa zamieszkania podatnika. Certyfikat rezydencji ma służyć określeniu miejsca opodatkowania poszczególnych dochodów i majątku, podlegania/niepodlegania nieograniczonemu lub ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, może być wydany po potwierdzeniu spełnienia okresu przebywania na terytorium RP przez co najmniej 183 dni w roku podatkowym i posiadania na terytorium RP ośrodka interesów życiowych, nie jest przewidziany do wydania automatycznie, jako obowiązkowy w przypadku każdego podatnika (obywatela polskiego lub cudzoziemca). Tym samym tzw. certyfikat rezydencji nie tylko nie został z definicji przewidziany jako dokument potwierdzający legalne zamieszkiwanie (legalne zwykle przebywanie) na terytorium RP, ale wystawiany jest na podstawie innych, dalej idących kryteriów prawnych, nieprzewidzianych w takim zakresie do zastosowania przy ocenie legalnego zamieszkania na potrzeby wydania zaświadczenia A1. (...) dodała, że posiadanie certyfikatu rezydencji może być pomocniczo uwzględniane przy wystawianiu zaświadczenia A1, jednak brak jest po stronie ZUS uprawnienia do bezwzględnego żądania wykazania legalnego zamieszkania przez pozyskanie takiego dokumentu, gdy jego posiadanie nie jest obligatoryjne i jest uzyskiwane na podstawie oceny spełnienia kryteriów nie pokrywających się w pełni z kryteriami możliwymi do zastosowania przy wystawianiu zaświadczeń A1. Nieprzedłożenie certyfikatu rezydencji nie może natomiast stanowić podstawy do odmowy wydania takiego zaświadczenia w postępowaniu toczącym się w ZUS. Zdaniem odwołującej występowanie o wydanie certyfikatów rezydencji w każdym przypadku zatrudniania przez przedsiębiorców cudzoziemców wykonujących pracę w różnych państwach członkowskich generuje dodatkowe koszty działalności związane z obowiązkiem ponoszenia związanych z tym opłat i stanowi nadmierną uciążliwość.

Odwołująca zarzuciła organowi rentowemu, że co prawda informował płatnika składek o niezbędnych dokumentach, jakie zobowiązany jest dołączyć do wniosku o wydanie zaświadczenia A1 (w tym tzw. certyfikacie rezydencji), to jednocześnie nie wzywał jej do przedłożenia dokumentu potwierdzającego rezydencję podatkową w Polsce,

mimo że postępowanie w sprawie o wydanie zaświadczenia na formularzu A1 ma charakter postępowania administracyjnego w sprawie indywidualnej i wymaga indywidualnych ustaleń w każdym przypadku. W ocenie odwołującej postępowanie w sprawie o wydanie zaświadczenia z założenia ma mieć charakter postępowania szybkiego i uproszczonego, tymczasem ZUS domaga się szczegółowych informacji w każdym z założenia przypadku prowadząc postępowanie przez wiele miesięcy, co prowadzi do pozbawiania pracowników ubezpieczenia (...), pomimo oskładkowania ich wynagrodzenia w Polsce. Organ rentowy nie uzasadnił natomiast prawnie żądania przedłożenia certyfikatu rezydencji, nadmieniając jedynie ogólnie o odpowiednich warunkach określonych w regulacjach unijnych, w szczególności w przepisach rozporządzenia nr 883/2004 i rozporządzenia (WE) nr 987/2009. Zdaniem odwołującej za podstawę żądania danych związanych z tym aspektem nie może stanowić Poradnik „Jak otrzymać zaświadczenie A1” opublikowany na urzędowej stronie ZUS, ani też formularze na stronie ZUS, opracowane na potrzeby A1 przy braku delegacji ustawowej uprawniającej co określenia zakresu ich dozwolonej treści. Zarówno ten poradnik, jak i formularze wyrażają oczekiwania co podaniu danych i dokumentów ponad dozwolone prawnie, co pozostaje także w sprzeczności z wymaganiami z obszaru (...). Zgodnie z art. 220 § 2 k.p.a. organ administracji publicznej żądający od strony lub innego uczestnika postępowania zaświadczenia albo oświadczenia na potwierdzenie faktów lub stanu prawnego jest obowiązany wskazać przepis prawa wymagający urzędowego potwierdzenia tych faktów lub stanu prawnego w drodze zaświadczenia albo oświadczenia, zaś organ rentowy tego w istocie nie uczynił. Spółka wskazała również, że zainteresowany ma zezwolenie na pracę w Polsce, posiada oświadczenie o miejscu zamieszkania, rachunki bankowe i płaci podatki w naszym kraju (odwołanie k. 3-11 a.s.)

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 5 listopada 2018 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** (dalej jako (...)) lub „organ rentowy”) wniósł

o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Ustosunkowując się do stanowiska odwołującej się spółki organ rentowy, powołując się na pismo Prezesa Zakładu z dnia 30 kwietnia 2018 r. UP 2018- (...), wskazał że od dnia 2 maja 2018 r. zmieniły się zasady dotyczące wymaganych dokumentów poświadczających legalność zamieszkania obywateli państw trzecich na terenie Polski. Obecnie, aby obywatel państwa trzeciego mógł otrzymać zaświadczenie A1, musi legalnie zamieszkiwać w państwie członkowskim i przemieszczać się pomiędzy państwami członkowskimi w związku z wykonywaniem pracy najemnej. Do stwierdzenia, czy obywatel państwa trzeciego legalnie zamieszkuje w Polsce niezbędny jest dokument, który uprawnia do pobytu w Polsce oraz dokument potwierdzający obowiązek podatkowy w Polsce (dokument potwierdzający rezydencję podatkową) wydany przez organ podatkowy.

Organ rentowy wskazał, że płatnik w toku postępowania wyjaśniającego zainicjowanego wnioskiem o wydanie zaświadczenia o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej na formularzu A1 dla zainteresowanego V. C. dołączył dokument potwierdzający rezydencję podatkową w Polsce. Z tego względu brak jest podstaw do wydania płatnikowi formularza A1. Na tej podstawie organ rentowy uznał, że płatnik składek nie załączył kompletu niezbędnych dokumentów, a w konsekwencji nie spełnił wszystkich przesłanek wymaganych do wydania zaświadczenia A1, wobec czego zaskarżona decyzja jest prawnie oraz faktycznie uzasadniona (odpowiedź na odwołanie k. 12-13 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 7 stycznia 2019 r. pełnomocnik procesowy (...) Sp. z o.o. zmodyfikowała wniosek zawarty w pkt 3 odwołania w ten sposób, że wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez zobowiązanie organu rentowego do wydania zaświadczenia o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej w formularzu A1 dla V. C. na okres od 3 września 2018 r. do 3 listopada 2018 r. (pismo procesowe odwołującej z 07.01.2019 r. k. 39-45 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 27 listopada 2002 r. Przedmiotem działalności Spółki jest transport drogowy towarów (odpis z KRS k. 20-35 a.s.).

Zainteresowany V. C. był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. początkowo w okresie od 24 stycznia 2018 r. do 29 czerwca 2018 r. jako kierowca ciągnika siodłowego w pełnym wymiarze czasu pracy. W dniu 23 lipca 2018 r. (...) Sp. z o.o. zawarł z zainteresowanym umowę na czas określony do 19 lipca 2019 r., na podstawie której został zatrudniony jako kierowca na trasach międzynarodowych, w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem w kwocie 2.100 zł brutto miesięcznie. Miejszem wykonywania pracy zainteresowanego była siedziba pracodawcy użytkownika oraz inne miejsca prowadzenia działalności, jak filie, przedstawicielstwa, oddziału i bazy transportowe (umowa na czas określony z 23.07.2018 r., świadectwo pracy – koperta k. 46 a.s.).

V. C. jest obywatelem Ukrainy. Posiadał wizę pracowniczą, uprawniającą go do legalnego zamieszkiwania w Polsce, która pozostawała ważna do dnia

30 lipca 2019 r. oraz zezwolenie na pracę na terytorium RP typ A nr (...) wystawione

na okres od 1 czerwca 2018 r. do 31 maja 2021 r. Legitymuje się świadectwem kierowcy

nr B- (...) wydanym przez Główny Inspektorat Transportu Drogowego dla celów zarobkowego przewozu drogowego rzeczy na podstawie licencji wspólnotowej ważne

od 27 sierpnia 2018 r. do 21 sierpnia 2021 r. Na dzień 23 listopada 2018 r. ubezpieczony zamieszkiwał w W. przy ul.

(...). Posiadał rachunek bankowy w (...) Bank (...), na które było mu wypłacane wynagrodzenie i inne świadczenia w polskich złotych, posiadał nadany numer PESEL, opłacał podatek dochodowy i odprowadzał składki

na ubezpieczenia społeczne w Polsce (kopia wizy k. 6 a.s., oświadczenia k. 7-9 a.s.; certyfikat rezydencji z 23.11.2018 r., zezwolenie typu A, świadectwo kierowcy – koperta k. 46 a.s.; załączniki do wniosku o wydanie zaświadczenia A1 – akta rentowe).

W sierpniu 2018 roku (...) Sp. z o.o. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych

(...) Oddział w W. wniosek o wydanie w stosunku do V. C. zaświadczenia o polskim ustawodawstwie na formularzu A1 na okres od 3 września 2018r. do 3 listopada 2018 r. (wniosek o zaświadczenie A1 z załącznikami – akta rentowe).

Po przeprowadzeniu postępowania weryfikacyjnego ZUS(...) Oddział w W. wydał w dniu 21 grudnia 2018 r. decyzję nr (...) na podstawie art. 83b ust. 1 i art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 219 k.p.a., art. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...)

z dnia 24 listopada 2010 r. rozszerzającego rozporządzenie nr 883/2004 oraz rozporządzenie nr 987/2009 na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo. Na podstawie powyższej decyzji organ rentowy odmówił wydania zaświadczenia na formularzu A1 dla V. C..

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. urz. UE nr L 166/1 z 30.04.2004 r.

ze zm.), rozporządzenie stosuje się do obywateli Państwa Członkowskiego, bezpaństwowców i uchodźców mieszkających w Państwie Członkowskim, którzy podlegają lub podlegali ustawodawstwu jednego lub kilku Państw Członkowskich oraz do członków ich rodzin i osób pozostałych przy życiu. Przepisy w zakresie koordynacji zabezpieczenia społecznego, tj. rozporządzenie nr 883/2004 oraz rozporządzenie nr 987/2009, mają zastosowanie do obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej przemieszczających się w celu wykonywania pracy na terytorium Unii Europejskiej. Stosownie zaś do treści art. 1 rozporządzenia 1231/2010, rozporządzenie nr 883/2004 oraz rozporządzenie nr 987/2009 mają zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo, jak również do członków ich rodzin i osób pozostałych przy życiu po ich śmierci, pod warunkiem, że zamieszkują oni legalnie na terytorium państwa członkowskiego i znajdują się w sytuacji, która dotyczy więcej niż jednego państwa członkowskiego. Organ rentowy wskazał przy tym, że aby obywatel państwa trzeciego mógł otrzymać zaświadczenie A1 musi legalnie zamieszkiwać w państwie członkowskim i przemieszczać się pomiędzy państwami członkowskimi w związku z wykonywaniem pracy najemnej. Do stwierdzenia, czy obywatel państwa trzeciego legalnie zamieszkuje w Polsce niezbędny jest dokument, który uprawnia do pobytu w Polsce oraz dokument potwierdzający obowiązek podatkowy w Polsce (dokument

potwierdzający rezydencję podatkową) wydany przez organ podatkowy. W ocenie organu rentowego płatnik do wniosku nie dołączył kompletu wymaganych dokumentów, gdyż nie załączył certyfikatu rezydencji podatkowej (...)1 poświadczonego przez organ podatkowy (nie został przedstawiony dokument potwierdzający rezydencję podatkową w Polsce). Na tej podstawie organ rentowy uznał, że przedstawione do wniosku dokumenty nie mogą stanowić podstawy do wydania formularza A1. W związku z powyższym brak jest podstaw do zastosowania wobec V. C. ustawodawstwa właściwego na podstawie rozporządzenia

nr (...) oraz rozporządzenia nr 987/2009, a w konsekwencji brak jest podstaw do wydania zaświadczenia A1 (decyzja ZUS z 21.12.2018 r. – akta rentowe).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach niniejszej sprawy, jak również w aktach organu rentowego. Dokumenty, w zakresie w jakim Sąd Okręgowy oparł na nich swoje ustalenia, należało uznać za wiarygodne, gdyż wzajemnie się uzupełniają i tworzyły spójny stan faktyczny. Jednocześnie ww. dowody nie były przez strony sporu kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem wynikające z nich okoliczności należało uznać za bezsporne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wniesione przez (...) Sp. z o.o. była zasadne.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy ubezpieczony V. C. jako pracownik (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. może podlegać polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego, a w konsekwencji, czy organ rentowy powinien wydać zaświadczenie A1, o którym mowa w złożonych przez odwołującą się Spółkę wnioskach. Kwestią poddawaną w wątpliwość przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych było to, czy zainteresowany legalnie zamieszkiwał na terytorium Polski w okresie objętym wnioskiem odwołującej się spółki o wydania ww. zaświadczenia. Organ rentowy warunkował bowiem wydanie zaświadczenia, a tym samym potwierdzenie legalności zamieszkiwania, od przedłożenia dokumentu, który uprawnia do pobytu w Polsce oraz dokumentu potwierdzającego obowiązek podatkowy w Polsce (dokument potwierdzający rezydencję podatkową) wydany przez organ podatkowy.

Podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym obywateli Ukrainy reguluje umowa międzynarodowa, jaką Rzeczpospolita Polska zawarła z Ukrainą - umowa z dnia 18 maja 2012 r. o zabezpieczeniu społecznym (Dz. U. z 2013 r. poz. 1373), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2014 r. Zgodnie z art. 3 umowy ma ona zastosowanie do osób, które podlegały lub podlegają ustawodawstwu jednej lub obu umawiających się stron, przy czym ogólna zasada z art. 6 wskazuje, że osoba, do której stosuje się niniejszą umowę, podlega ustawodawstwu tej umawiającej się strony, na której terytorium wykonuje pracę, zaś zgodnie z treścią art. 7 ust. 3, podróżujący personel przedsiębiorstwa transportowego, działającego na terytoriach obu umawiających się stron, podlega ustawodawstwu tej umawiającej się strony, na której terytorium przedsiębiorstwo jest zarejestrowane. Tym samym pracownicy odwołującej się Spółki mający obywatelstwo ukraińskie podlegają ustawodawstwu polskiemu w zakresie obowiązkowych ubezpieczeń społecznych (na podstawie art. 6 ust. 1 pkt. 1 ustawy systemowej), tym bardziej, że wykonując pracę na terytorium Polski równocześnie wykonują pracę na terytorium innych krajów członkowskich Unii Europejskiej, a nie Ukrainy.

Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym określa ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 300), która już w art. 2a ust. 1 stoi na gruncie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny oraz stan rodzinny. Zatem nie ulega wątpliwości, że regulacjom tej ustawy podlegają co do zasady także obywatele państw obcych, którzy na terenie Polski podejmują działalność stanowiącą podstawę objęcia ich obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Jak stanowi przepis art. 5 ust. 2 ustawy systemowej - nie podlegają ubezpieczeniom społecznym określonym w ustawie obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego i którzy są zatrudnieni w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, misjach, misjach specjalnych lub instytucjach międzynarodowych, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej. Jak wywiódł Sąd Najwyższy

w wyroku z dnia 28 maja 2008 r., (I UK 303/07), przed dniem 1 maja 2004 r. przez „pobyt o charakterze stałym” cudzoziemca rozumiało się zezwolenie na zamieszkanie lub osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub posiadanie statusu uchodźcy albo zgodę na pobyt tolerowany, bądź zezwolenie na pracę. W nowszym orzecznictwie, dokonując wykładni art. 5 ust. 2 ustawy systemowej Sąd Najwyższy wywiódł, że stały pobyt to pobyt niezmienny w danym okresie czasu, czyli w okresie realizacji podstawy ubezpieczenia, przy czym nie ma większego znaczenia okoliczność dotycząca tego, jaką administracyjną gwarancję prowadzenia działalności lub zapewnienie pobytu miał w Polsce obywatel państwa obcego. Zgodnie zaś z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2017 r., (II UK 295/16) stały pobyt to pobyt niezmienny w danym okresie, czyli w okresie realizacji podstawy ubezpieczenia. Liczy się zatem to, czy obywatel obcego państwa przebywając na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wykonuje stałą pracę w charakterze pracownika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2009 r., II UK 11/09, z dnia 6 września 2011 r., I UK 60/11 i z dnia 12 lipca 2017 r., sygn. akt II UK 295/16).

Podkreślenia wymaga także, że zasady ustalania właściwego ustawodawstwa regulują przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

(Dz. Urz. UE nr L 166 z 30 kwietnia 2004 r., str. 1, ze zm.), rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr L 284 z 30 października 2009 r. ze zm.)

i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 24 listopada 2010 r. rozszerzającego rozporządzenie (WE) nr 883/2004 i rozporządzenie (WE)

nr (...) na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo (Dz. Urz. UE Nr L 344 z 29 grudnia 2010 r.).

Zgodnie z art. 1 rozporządzenia nr 1231/2010, przepisy rozporządzenia (WE) nr 883/2004 i rozporządzenia nr 987/2009 mają zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo, jak również do członków ich rodzin i osób pozostałych przy życiu po ich śmierci pod warunkiem, że zamieszkują oni legalnie na terytorium państwa członkowskiego i znajdują się w sytuacji, która pod każdym względem dotyczy więcej, niż jednego państwa członkowskiego.

Z brzmienia powołanego przepisu wynika, że to instytucja państwa członkowskiego dokonuje oceny przesłanki warunkującej rozszerzenie rozporządzenia (WE) nr 883/2004

i rozporządzenia (WE) nr 987/2009 na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo. Przesłanką warunkującą to działanie jest „legalne zamieszkiwanie” obywatela państwa członkowskiego na terytorium państwa członkowskiego. Wskazać należy, że pojęcie „legalnego zamieszkania” na terytorium państwa członkowskiego nie zostało zdefiniowane na gruncie prawa europejskiego. Użycie zwrotu „legalne zamieszkiwanie” – bez dodatkowych warunków i bliższego sprecyzowania – w odniesieniu do terytorium państwa członkowskiego oznaczać musi poddanie kontroli legalności zamieszkiwania przepisom krajowym tego państwa. Przy czym nie może być to dowolna interpretacja, jak to uczynił ZUS uzależniając potwierdzenie legalnego zamieszkania od wydania dokumentu potwierdzającego obowiązek podatkowy w Polsce (rezydencję podatkową) wydany przez organ podatkowy. Żądanie takie organu rentowego jest nieuprawnione i nie znajduje oparcia w przepisach prawa europejskiego i polskiego. W szczególności źródłem prawa nie może być pismo Prezesa Zakładu z dnia 30 kwietnia 2018 r., znak: UP 2018- (...), z którego wynika, że od dnia 2 maja 2018 r. zmieniły się zasady dotyczące wymaganych dokumentów poświadczających legalność zamieszkania obywateli państw trzecich na terenie Polski i obok jednego z tytułów pobytowych: tj. zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego RP, zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt czasowy oraz pracę, wiza S. lub wiza krajowa, uznanie rezydencji podatkowej obywatela państwa trzeciego w RP za bezwzględnie obowiązujące kryterium do uznania pobytu cudzoziemca na terytorium RP za legalny. Wskazać należy, że jak wynika z ogólnodostępnej korespondencji prowadzonej pomiędzy Posłem K. O. i Podsekretarzem Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej M. Z., mieli oni świadomość tego, że wprowadzone rozwiązania miały charakter tymczasowy

jedynie do czasu zapadnięcia orzeczenia w sprawie C-477/17 B., wprowadzającego w tym zakresie rozwiązania wiążące dla całej UE.

P. podnieść należy, że certyfikat rezydencji zgodnie z definicją zawartą w art. 5a pkt. 21 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oznacza zaświadczenie o miejscu zamieszkania podatnika dla celów podatkowych wydane przez właściwy organ administracji podatkowej państwa zamieszkania podatnika. Zaś po myśli art. 3 ust. 1a ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych za osobę mającą miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uważa się osobę fizyczną, która posiada na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej centrum interesów osobistych lub gospodarczych (ośrodek interesów życiowych) lub przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dłużej niż przez 183 dni w roku podatkowym. Tym samym, żądanie przez organ rentowy przedstawienia certyfikatu rezydencji podatkowej jest sprzeczne z celem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...), ujętym w jego preambule, jako lepsza integracja obywateli państw trzecich, którzy legalnie zamieszkują na terytorium państw członkowskich, poprzez przyznanie im jednolitych praw, odpowiadających możliwie jak najbardziej tym, z których korzystają obywatele Unii (pkt I). Zgodnie też z postanowieniami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2011/98/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie procedury jednego wniosku o jedno zezwolenie dla obywateli państw trzecich na pobyt i pracę na terytorium państwa członkowskiego oraz w sprawie wspólnego zbioru praw dla pracowników z państw trzecich przebywających legalnie w państwie członkowskim (Dz.U.UE.L.2011.343.1), obywatele państw trzecich, którzy zostali przyjęci w państwie członkowskim w celu wykonywania pracy zgodnie z prawem Unii lub prawem krajowym mają prawo do równego traktowania z obywatelami państwa członkowskiego, na którego terytorium przebywają, w zakresie działań zabezpieczenia społecznego określonych w rozporządzeniu (WE) nr 883/2004. Ograniczenia zastosowania zasady równego traktowania, które mogą wprowadzić państwa członkowskie w stosunku do legalnie zatrudnionych na ich terenie obywateli państw trzecich nie dotyczą zasad delegowania do pracy w innym państwie członkowskim, czy określania mającego zastosowanie ustawodawstwa, wprowadzonych rozporządzeniem (WE) nr 883/2004, a jakiegokolwiek ograniczenia równego traktowania w zakresie zabezpieczenia społecznego na mocy cytowanej dyrektywy nie powinny naruszać praw przyznanych na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr: (...) z dnia 24 listopada 2010 r. rozszerzającego rozporządzenie (WE) nr 883/2004 i rozporządzenie (WE) nr 987/2009 na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo.

Wskazać również należy na utrwaloną w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zasadę (tzw. reguła VanderElsta) - prawo przedsiębiorcy delegowania legalnie zatrudnionych cudzoziemców spoza Unii na czas określony do innego państwa członkowskiego w celu wykonywania tam usługi, bez konieczności spełnienia w tym państwie wymogów w rodzaju uzyskania pozwolenia na pracę. Trybunał wskazał, że pewne dodatkowe wymagania w odniesieniu do pracowników delegowanych pochodzących z państw trzecich stawiane przez niektóre z państw członkowskich są nieproporcjonalne (por. wyrok ETS z dnia 9 sierpnia 1994r. w sprawie C-43-93, z dnia 19 stycznia 2006 r. w sprawie C-244/04, z dnia 21 października 2004r. w sprawie C-445-03). W ocenie Sądu Okręgowego żądanie przedstawienia certyfikatu rezydencji podatkowej w stosunku do pracowników pochodzenia ukraińskiego jest właśnie nieproporcjonalne i może narazić Polskę na odpowiedzialność z tytułu naruszenia prawa wspólnotowego. W szczególności w kontekście wymagań stawianych przez pozostałe państwa członkowskie co do konieczności legitymowania się przez kierowców podczas kontroli formularzem A1. I tak od dnia 1 kwietnia 2017 r. obowiązuje art. L. 114-15-1 francuskiego Kodeksu zabezpieczenia społecznego. Zgodnie z tym przepisem osoby zatrudnione lub pracujące na własny rachunek, które wykonują pracę we Francji i podlegają ustawodawstwu innego państwa członkowskiego lub, w przypadku ich braku, ich pracodawca lub przedstawiciel pracodawcy we Francji, muszą dostarczyć inspektorom kontroli formularz dotyczący właściwego ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego. Niedostarczenie tego dokumentu przez pracownika, pracodawcę lub przedstawiciela pracodawcy we Francji w trakcie kontroli, będzie skutkowało nałożeniem kary finansowej, a nawet zawieszeniem możliwości świadczenia usług w państwie przyjmującym. Tym bardziej, że jak wskazano powyżej wydanie certyfikatu rezydencji uzależnione jest między innymi od przebywania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej dłużej niż 183 dni w roku podatkowym. W wyroku Trybunału z dnia 19 stycznia 2006 r. w sprawie C-244/04 Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Republice Federalnej

Niemiec wskazała, że państwo członkowskie, które nie ogranicza się do uzależnienia delegowania pracowników będących obywatelami państw trzecich w celu świadczenia usług na jego terytorium od zwykłego oświadczenia przedsiębiorstwa mającego siedzibę w innym państwie członkowskim zamierzającego dokonać delegowania tych pracowników oraz które wymaga, by pracownicy ci byli zatrudnieni przez to przedsiębiorstwo od co najmniej roku, uchyla zobowiązaniom, które na nim ciążyą na mocy art. 49 WE.

Jak już wyżej wskazano, choć definicja „legalnego zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego” nie została zdefiniowana na gruncie prawa europejskiego, to pojęcie „legalnego zatrudnienia” zostało zinterpretowane przez (...) w wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie R. B. van de Sociale Verzekeringsbank przeciwko D. B., I. L., H. on (...) (C-477/17). W zadany przez Sąd odsyłający pytaniu prejudycjalnym zwrócono uwagę na to, że zastosowanie art. 1 rozporządzenia nr 1231/2010 stwarza problem z uwagi na istniejące między różnymi jego wersjami językowymi rozbieżności, ponieważ pojęcie „legalne zamieszkanie” wydaje się odpowiadać zarówno obecności, która nie jest długoterminowa, jak i pobytowi przejawiającemu pewien stopień stałości. Sąd ten wskazywał, że ani długość obecności,

ani fakt, że obywatele ci zachowują zwykły ośrodek swych interesów życiowych w państwie trzecim, nie są jako takie rozstrzygające przy określaniu, czy obywatele ci „legalnie zamieszkują na terytorium danego państwa członkowskiego” w rozumieniu art. 1 rozporządzenia nr 1231/2010. Trybunał podkreślił, że zarówno z potrzeb jednolitego stosowania prawa Unii, jak i z zasady równości wynika, że treściom przepisu prawa Unii, takiemu jak art. 1 rozporządzenia nr 1231/2010, który nie zawiera wyraźnego odesłania

do prawa państw członkowskich dla określenia swego znaczenia i zakresu, należy nadać zwykle w całej Unii Europejskiej autonomiczną i jednolitą wykładnię. W sentencji orzeczenia wskazano, że artykuł 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 24 listopada 2010 r. rozszerzającego rozporządzenie (WE) nr 883/2004 i rozporządzenie (WE) nr 987/2009 na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo, należy interpretować w ten sposób, że obywatele państw trzecich, tacy jak ci, których dotyczy sprawa w postępowaniu głównym, przebywający i wykonujący tymczasowo pracę w różnych państwach członkowskich na rzecz pracodawcy mającego siedzibę w danym państwie członkowskim, mogą powoływać się na przewidziane w rozporządzeniu (WE) nr 883/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącym wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 zasady koordynacji w celu określenia ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego, któremu podlegają, ze względu na to, że przebywają oni i pracują legalnie na terytorium państw członkowskich. Zatem w świetle wyżej wymienionego orzeczenia o legalności zamieszkania przesądzają dwie przesłanki: legalnego przebywania oraz legalnej pracy. W tym miejscu wskazać należy, że Trybunał Sprawiedliwości dokonał wykładni prawa UE, aby zapewnić jego stosowanie w taki sam sposób we wszystkich państwach UE. Pytanie prejudycjalne kierowane jest w sytuacji, gdy pojawiają się wątpliwości dotyczące wykładni prawa wspólnotowego lub ważności aktów instytucji wspólnotowych, nie zaś prawa krajowego. Orzeczenia w trybie prejudycjalnym wiążą zarówno sąd odsyłający, jak i wszystkie sądy w państwach UE, albowiem Sąd wspólnotowy wydaje orzeczenie prejudycjalne zawierające wykładnię przepisu prawa wspólnotowego, a jego celem jest eliminacja niezgodności pomiędzy prawem poszczególnych krajów a prawem wspólnotowym, któremu Trybunał Sprawiedliwości nadaje autonomiczną i jednolitą wykładnię w całej Unii Europejskiej.

W okolicznościach niniejszej sprawy bezspornym jest, że zainteresowany V. C., obywatel Ukrainy, w spornym okresie czasu, wykonywał stałą pracę

na stanowisku kierowcy transportu międzynarodowego na podstawie umów o pracę zawartych z polskim przedsiębiorcą, mającym siedzibę w Polsce i w związku z tym podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym w Polsce. Bezsporne jest również i to,

że zainteresowany został zatrudniony legalnie, albowiem przebywał na terytorium Polski na podstawie ważnej wizy wydanej w celu wykonywania pracy i uzyskanego zezwolenia na pracę, którą wykonywał. Zainteresowany posiadał wizę pracowniczą, uprawniającą

go do legalnego zamieszkiwania w Polsce, które pozostawała ważna do 2019 roku, a ponadto legitymował się świadectwem kierowcy wydanym przez Głównego Inspektora Transportu Drogowego do celów zarobkowego przewozu drogowego rzeczy na podstawie licencji wspólnotowej ważnymi co najmniej do 2020 roku. W całym okresie zatrudnienia

w odwołującej się Spółce, zainteresowany posiadał zatem dokumenty potwierdzające legalny pobyt na terytorium Polski, jak również dokumenty potwierdzające legalność zatrudnienia.

W związku z powyższym, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. do wydania odwołującej się Spółce zaświadczenia o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego, mającym zastosowanie do osoby uprawnionej na formularzu A1 dla zainteresowanego V. C. na okres od 3 września 2018 r. do 3 listopada 2018 r. Na rozstrzygnięcie nie miała wpływu dokonana w trakcie postępowania modyfikacja roszczenia przez spółkę, która ostatecznie dotyczyła tożsamego okresu, jak wskazany w treści odwołania. Mając na względzie Sąd orzekł jak w pkt 1 sentencji wyroku

O kosztach zastępstwa procesowego, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. poz. 1804 oraz z 2016 r. poz. 1667), zasądzając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – jako strony przegrywającej postępowanie – na rzecz odwołującej się spółki kwotę 180 zł, zgodnie z pkt 2 wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć (...)